

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE KAZAKİSTAN CUMHURİYETİ
ARASINDA HUKUKİ KONULARDA ADLİ YARDIMLAŞMA
ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN
BULUNDUĞUNA DAİR KANUN**

(Resmî Gazete ile yayımı: 26.7.1997 Sayı : 23061)

Kanun No

4287

Kabul Tarihi

17.7.1997

MADDE 1. – 13 Haziran 1995 tarihinde Almatı'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti ve Kazakistan Cumhuriyeti Arasında Hukukî Konularda Adli Yardımlaşma Anlaşması"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
VE
KAZAKİSTAN CUMHURİYETİ
ARASINDA
HUKUKİ KONULARDA ADLİ YARDIMLAŞMA ANLAŞMASI**

Türkiye Cumhuriyeti ve Kazakistan Cumhuriyeti (bundan böyle "Âkit Taraflar" olarak anılacaklardır), iki ülke arasında, egemenlik haklarına karşılıklı saygı, eşitlik ve karşılıklı yarar ilkelerine dayanarak, adli alanda işbirliğini geliştirmek arzusu ile, hukukî konularda işbu Adli Yardımlaşma Anlaşmasının akdolanmasını kararlaştırmışlardır.

Bu amaçla, Âkit Taraflar aşağıdaki hususlar üzerinde mutabık kalmışlardır.

**KISIM 1
GENEL HÜKÜMLER**

**Madde 1
ADLİ KORUMA**

Bir Âkit Tarafın uyrukları, kendi millî mevzuatları gereğince, diğer Âkit Tarafın ülkesinde, bu Âkit Tarafın vatandaşları ile aynı şekilde adli korumadan yararlanacaklar, hukukî ve ticarî konularda, diğer Âkit Tarafın adli makamlarına, bu tarafın vatandaşlarınının tabi olduğu aynı şartlarla dava açmak veya müracaat etmek hakkına sahip olacaklardır.

Madde 2

ADLÎ YARDIMLAŞMA KANALI

Âkit Taraflar, 11 inci madde gereğince alınan tedbirler hariç olmak üzere, işbu Anlaşma gereğince adli yardımlaşma taleplerini, merkezî makam olarak belirledikleri Adalet Bakanlıkları aracılığı ile yapacaklardır.

Türkiye Cumhuriyeti bakımından merkezî makam Adalet Bakanlığıdır. Kazakistan Cumhuriyeti bakımından ise merkezî makam Adalet Bakanlığıdır.

Madde 3

LİSAN

1. Âkit Tarafların merkezî makamları arasındaki yazışmalar, İngilizce veya Rusça tercümesi eklenmek suretiyle, kendi dilleri ile yapılacaktır.

2. Adli yardımlaşmaya ilişkin istinabe talepleri ve bunların ekleri, talepte bulunan Âkit Tarafın resmî dilinde yazılacak ve talepte bulunulan Âkit Tarafın resmî dilinde veya İngilizce veya Rusça onaylı tercümesi eklenecektir. Bütün bu belgeler iki nüsha halinde tanzim edilecektir.

Madde 4

ADLÎ YARDIMLAŞMA MASRAFLARI

Âkit Taraflar, bilirkişi ücretleri hariç olmak üzere, İşbu anlaşma kapsamına giren adli yardım taleplerini masrafsız olarak yerine getireceklerdir. Bilirkişi ücretleri, talepte bulunulan Âkit Tarafın mevzuatına göre tespit edilecektir.

Madde 5

ADLÎ YARDIM TALEBİNİN REDDİ

Şayet Âkit Taraflardan biri adli yardım talebinin yerine getirilmesini kendi egemenlik, güvenlik veya kamu düzenine aykırı görürse bu talebi reddedebilir. Bununla beraber, red gerekçesi diğer Âkit Tarafa yazılı olarak bildirilecektir.

Madde 6

ADLÎ YARDIMLAŞMADA UYGULANABİLECEK KANUNLAR

Âkit Taraflar, adli yardımlaşma talebinin yerine getirilmesinde kendi kanunlarını uygulayacaklardır. Bununla beraber, talepte bulunan Tarafın isteği üzerine, diğer Âkit Taraf, kendi temel hukuk ilkeleri ihlal edilmemek şartıyla, talepte bulunan Âkit Tarafın usul hükümlerini uygulayabilir.

Madde 7

KANUN VE MEVZUAT KONUSUNDA BİLGİ TEATİSİ

Âkit Taraflar, talep üzerine, kendi Devletlerine halen veya daha önce yürürlükte bulunan kanun ve mevzuat ile, bunların mahkemelerdeki uygulamaları konusunda birbirlerine bilgi vereceklerdir.

Madde 8

TASDİK MUAFİYETİ

Diğer Âkit Tarafın mahkemeleri nezdinde kullanılmak üzere, Âkit Taraflardan birinin yetkili makamlarınca tanzim edilmiş veya onaylanmış olan belgeler, usulüne uygun olarak imzalanmış ve resmî mühürle mühürlenmiş olmaları şartıyla, tasdik işlemine tabi tutulmayacaktır.

Madde 9

BELGELERİN İSPAT GÜCÜ

Âkit Taraflardan birinin resmî organları tarafından düzenlenen belgeler, diğer Âkit Tarafın ülkesinde aynı ispat gücüne sahip olacaktır.

Madde 10

UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMLENMESİ

İşbu Anlaşmanın uygulaması veya yorumuyla ilgili olarak ortaya çıkabilecek uyuşmazlıklar diplomatik yoldan çözümlenecektir.

Madde 11

DİPLOMATİK VEYA KONSÜLER TEMSİLCİLİKLER ARACILIĞI İLE
TEBLİGAT
YAPMA VE DELİL TOPLAMA

Her Âkit Taraf, diğer Âkit Tarafın ülkesinde bulunan vatandaşlarına, diğer Âkit Tarafın kanunlarını ihlal etmemek ve hiçbir zorlayıcı tedbir alınmasını gerektirmemek şartıyla, diplomatik veya konsüler temsilcilikleri aracılığı ile, tebligatta bulunabilir ve delil toplayabilir.

KISIM II

HUKUKİ VE TİCARİ KONULARDA ADLİ YARDIMLAŞMA

Bölüm 1

Madde 12

ADLİ YARDIMLAŞMANIN ÇERÇEVESİ

Âkit Taraflar, İşbu Anlaşma gereğince, aşağıda belirtilen hususlara ilişkin adli yardımlaşma taleplerini yerine getireceklerdir :

1. Diğer âkit Tarafın ülkesinde bulunan ilgili kimselere, adli belgelerin gönderilmesi ve tebliğ edilmesi,
2. İstinabe suretiyle delil sağlanması,
3. Mahkeme ve hakem kararlarının tanınması ve tenfizi,
4. İşbu anlaşmada öngörülen diğer yardımlar.

Madde 13

ADLÎ YARDIM TALEBİ

1. Adli yardım talebi, istinabe yoluyla yapılacaktır. İstinabe talepleri aşağıdaki hususları içerecektir :

- a) Talepte bulunan ve talepte bulunulan makamların adları,
- b) Davanın mahiyeti ve olayların kısa bir özeti ile dinlenmesi istenilen kişilere sorulacak sorular,
- c) Tarafların adı, cinsiyeti, yaşı, milliyeti, mesleği, meskeni veya ikametgâhı ile hükmi şahısların idarî merkezleri,
- d) Yapılacak adli işlemler,
- e) Dinlenmesi istenilen kimselerin adları ve adresleri,
- f) Tetkiki istenilen belgeler veya diğer hususlar,
- g) Talebin yerine getirilmesi için gerekli görülen diğer belgeler.

2. Yukarıda söz konusu istinabe talebi ve bu talebe ekli belgeler, talepte bulunan makam tarafından imza edilecek ve mühürlenecektir.

Madde 14

DAVA MASRAFLARI İÇİN TEMİNAT MUAFİYETİ

Âkit Taraflardan birinin adli makamları, diğer Âkit Tarafın vatandaşlarından, bunların adli yardıma ihtiyaçları bulunması halinde, salt yabancı olmaları veya diğer Âkit Tarafın ülkesinde meskeni veya ikametgâhı bulunmaması nedeniyle, kefalet teminat akçesi ve/veya taahhüt senedi vermelerini talep etmeyecektir.

Aynı hüküm, adli makamlara yapılacak başvurular için gerekli her türlü ödeme bakımından da uygulanacaktır.

Madde 15

YARGI GİDERLERİ

Âkit Taraflardan birinin vatandaşları, diğer Âkit Taraf ülkesindeki yargı masraflarını, bu Tarafın vatandaşları ile aynı şartlar ve kapsamda ödeyeceklerdir.

Madde 16

HÜKMÎ ŞAHISLAR

1, 14 ve 15 inci maddelerin hükümleri, Âkit Taraflardan her birinin mevzuatı gereğince teşekkül eden hükmi şahıslar hakkında da uygulanacaktır.

Madde 17
ADLİ MÜZAHERET VE YARGI GİDERLERİNDEN
MUAFİYET

Âkit Taraflardan birinin vatandaşları, diğer Âkit Tarafın ülkesinde, bu Âkit Tarafın vatandaşlarına uygulandığı şekilde, yargı giderlerinden muafiyet veya adli yardım talebinde bulunmak için başvuruda bulunabilir. Yargı giderlerinden muafiyet veya adli yardım için talepte bulunulması halinde, başvuru sahibinin meskeninin veya ikametgâhının bulunduğu yerdeki yetkili makam kendisine bir belge verir. Şayet, başvuruda bulunanın Âkit Taraflardan birinde veya diğerinde, meskeni veya ikametgâhı yoksa, söz konusu belgeyi kendisine ülkesinin diplomatik veya konsolosluk temsilciliği verebilir.

Bölüm 2
BELGELERİN TEBLİĞİ VE DELİL SAĞLANMASI

Madde 18
KAPSAM

Âkit Taraflar, talep üzerine, karşılıklı olarak belgeleri tebliğ etmek ve delil sağlamakla yükümlü olacaklardır.

1. Belgelerin tebliği; adli veya gayri adli belgelerin tebliğini kapsar,
2. Delil sağlanması; Tarafların, tanıkların ve bilirkişilerin sorgulanması ile hukuki ve ticarî davalara ilişkin delillerin toplanması ve bilirkişi raporunun hazırlanması ile hukukî teftişi ihtiva eder.

Madde 19
TALEPLERİN YERİNE GETİRİLMESİ

1. Talepte bulunulan kuruluş, kendisini talebi yerine getirmeye yetkili görmüyorsa, söz konusu talebi, bunu resen yerine getirmeye yetkili makama iletir ve keyfiyetten talepte bulunan Âkit Tarafı haberdar eder.

2. Âkit Taraflardan birinin talepte bulunulan yetkili makamları, istinabe talebinde belirtilen adrese göre talebi yerine getiremezlerse, adresin tespitine elverişli tedbirleri alırlar ve istinabe talebini yerine getirirler. Bu makamlar, gerekirse, talepte bulunan Âkit Taraftan tamamlayıcı bilgi isteyebilirler.

3. Talepte bulunulan Âkit Taraf, adresin tespit edilememesinden veya başka sebeplerden dolayı talebi yerine getiremezse, bunun gerekçesi hakkında, talepte bulunan Âkit Tarafa bilgi verecek ve söz konusu bütün belgeleri iade edecektir.

Madde 20
TALEP SONUÇLARININ BİLDİRİLMESİ

1. Bir Âkit Tarafın talepte bulunulan yetkili makamları, talebin yerine getirilmesinin sonuçlarını, yazılı olarak, 2 nci maddede belirlenen yoldan talepte bulunan Âkit Tarafa bildirir. Böyle bir bildirimde bir alındı mazbatasına veya toplanan maddî deliller eklenir.

2. Alındı mazbatası, muhatabın imzası ve tebliğ tarihini, tebliğe yetkili merciin ve tebliğ memurunun imza ve mühürünü, tebligatın şekli ve yeri ile, belgelerin kabulünü reddetmesi durumunda, muhatabın kabulden imtina sebeplerini ihtiva edecektir.

Bölüm 3

KARARLARIN TANINMASI VE TENFİZİ

Madde 21

UYGULAMA ALANI

1. Bir Âkit Taraf, diğer Âkit Tarafın vermiş olduğu aşağıdaki kararları, İşbu Anlaşmada belirtilen şartlar altında, kendi ülkesinde tanıyacak ve tenfiz edecektir.

- a) Mahkemelerce hukukî konularda verilen kararlar,
- b) Tazminat ile ilgili cezaî konulardaki mahkeme kararları,
- c) Hakem organlarının kararları.

2. İşbu Anlaşmada atıfta bulunulan "kararlar", mahkemeler tarafından onaylanan sulh bildirilerini de kapsayacaktır.

Madde 22

TANIMA VE TENFİZ TALEBİ

1. Kararların tanınmasına ve tenfize ilişkin talep, doğrudan doğruya talepte bulunulan ülkenin yetkili mahkemesine yapılacaktır.

2. Bu talebe şunlar eklenecektir :

a) Kararın aslına uygun bir örneği. Bu örneğe, kararın geçerliliği ve infaz kabiliyeti bizzat karardan anlaşılmadığı takdirde, yetkili makamlar tarafından verilecek bir belge eklenecektir.

b) Mahkemeye gelmeyen ve aleyhinde karar verilen tarafın, usulüne uygun olarak mahkemeye davet edildiğini ve hukukî ehliyetsizlik halinde mahkeme önünde gerektiği şekilde temsil edildiğini tevsik eden bir belge.

c) Hakem kararının tanınması ve tenfizi için talepte bulunulması halinde, hakemlik yetkisini gösteren tahkim sözleşmesinin bir örneği.

Madde 23

TANIMA VE TENFİZİN REDDİ

21 inci maddede belirtilen kararlar veya hakem kararları, talepte bulunulan mahkemelerce, aşağıdaki durumlarda tanınmayacak veya tenfiz edilmeyecektir :

1. Kararların veya hakem kararlarının talepte bulunan Âkit Tarafın mevzuatına göre, hukuken icra kabiliyetini haiz olmaması,

2. Talepte bulunan Âkit Tarafın adli makamının, talepte bulunulan Âkit Tarafın mevzuatına göre, davaya bakma yetkisinin bulunmaması,

3. Kararların ittihaz olunduğu Âkit Tarafın kanunlarına göre, yargılamaya katılmayan ve aleyhinde karar verilen tarafın, usulüne uygun olarak davet edilmemiş olması veya hukukî ehliyetsizliği sebebiyle, savunma veya muteber bir şekilde temsil edilme hakkından yoksun bırakılmış olması,

4. Talepte bulunulan Âkit Tarafın hakem mercilerinin veya mahkemelerinin aynı anlaşmazlık konusu ile ilgili olarak, aynı taraflar arasında açılmış bulunan davada nihâî karar vermiş olmaları veya davaya bakmakta olmaları veya aynı anlaşmazlık konusunda üçüncü bir Devlet tarafından verilen nihâî kararı tanımış olmaları.

Madde 24

TANIMA VE TENFİZ USULLERİ

1. Kararların tanınması ve tenfizi, talepte bulunulan Âkit Tarafın mahkemelerince, kendi millî kanununun usullerine göre kararlaştırılacaktır.

2. Talepte bulunulan mahkeme, sadece İşbu Anlaşma hükümlerinde belirtilen şartların yerine getirilip getirilmediğini incelemekle yetinecektir.

Madde 25

TANIMA VE TENFİZİN ETKİSİ

Âkit Taraflardan birinin adli makamlarınca verilmiş kararlar, diğer Âkit Tarafın mahkemeleri tarafından tanındıktan veya tenfiz edildikten sonra, bu sonuncu tarafın mahkemelerince verilmiş kararlarda olduğu gibi aynı etkisi haiz olacaktır.

Madde 26

HAKEM KARARLARININ TANINMASI VE TENFİZİ

Hakem kararları, bu kısmın 3 üncü bölümünde belirtilen diğer şartlara ilaveten, aşağıdaki koşulları ihtiva ettiği takdirde, tanınacak ve tenfiz edilecektir :

1. Talepte bulunulan Âkit Tarafın kanunlarına göre, hakem kararının ticarî ihtilaflar hakkında verilen hakem kararları kapsamında olması.

2. İlgili tarafların yazılı hakemlik anlaşmasına istinaden veya ortaya çıkan yeni şartlardan doğan hukukî anlaşmazlıklar nedeniyle hakemlik kararı alınmış olması ve hakem kararının hakemlik anlaşmasıyla tespit edilen yetkiye göre verilmiş olması.

3. Talepte bulunulan Âkit Tarafın kanunlarına uygun olarak, bu maddenin 2 nci paragrafında zikredilen anlaşmanın geçerli olması.

Madde 27

KIYMETLİ EŞYALARIN ÜLKE DIŞINA ÇIKARILMASI

VE PARANIN TRANSFERİ

İşbu Anlaşmanın kararların tenfizine ilişkin hükümleri, Âkit Tarafların para transferi ve kıymetli eşyaların ülke dışına çıkarılması ile ilgili mevzuat ve kanunlarını ihlal etmeyecektir.

Madde 28

TANIK VE BİLİRKİŞİ CELBİ

1. Talepte bulunan Âkit Taraf, bir tanık veya bilirkişinin kendi adli makamları önüne bizzat çıkmasını gerekli addediyorsa, bu hususu, davetin tebliği ile ilgili talebinde dercedecek ve talepte bulunulan Âkit Taraf tanık veya bilirkişiyi söz konusu adli makamlar önüne çıkmaya davet edecektir.

2. Davetin tebliğine ilişkin talepler, ilgili kimselerin adli makamlar önüne çıkması için tespit edilen tarihten en az iki ay önce talepte bulunulan Âkit Tarafa iletilecektir.

3. Talepte bulunan Âkit Taraf, Tanık veya bilirkişinin beyanlarını, talepte bulunan Âkit Tarafa iletilecektir. İşbu maddenin 1 inci bendinde öngörülen durumda, talep veya davetiyelerde, ödenecek tahmini ödenek ile yolluk ve iâşe giderleri gösterilecektir.

Madde 29

TANIK VE BİLİRKİŞİ ÜCRETLERİ

Talepte bulunan Âkit Tarafça bir tanığa veya bilirkişiye verilecek iâşe bedeli dahil, ödenek ve yol masrafları, bu kimsenin ikamet yerinden itibaren hesaplanacak ve en azından ifadesinin alınacağı ülkede yürürlükte olan tarifeler ve yönetmeliklerde öngörülen miktarlara eşit olacaktır.

Madde 30

TANIK VE BİLİRKİŞİNİN KORUNMASI

1. Hangi uyruklukta olursa olsun, bir davet üzerine talepte bulunan Âkit Tarafın adli makamları önüne çıkan bir tanık veya bilirkişinin, talepte bulunan Âkit Tarafın ülkesine girişinden önce işlemiş olduğu suçlardan veya tanıklığı veya bilirkişilik beyanından dolayı, hakkında cezaî mesuliyeti mucip kovuşturma yapılamaz, tutuklanamaz veya şahsî hürriyetinden hiçbir şekilde mahrum bırakılamaz.

2. Bir tanık veya bilirkişi, talepte bulunan Âkit Tarafın adli makamlarınca hazır bulunmasına gerek kalmadığı hususu kendisine tebliğ edildiği tarihten itibaren 15 gün içinde, talepte bulunan Âkit Tarafın ülkesini terketmediği takdirde 1 inci bentte öngörülen korunmadan yararlanamaz. Ancak, bu zaman süreci, tanık veya bilirkişinin kendi elinde olmayan sebeplerle talepte bulunan Âkit Tarafın ülkesini terkedemediği sürenin dışında tutulacaktır.

3. Şahadette bulunması veya bilirkişilik yapması için davet edilen kimse herhangi bir zorlayıcı tedbire tabi tutulmayacaktır.

KISIM III

NİHAİ HÜKÜMLER

Madde 31

ONAY VE YÜRÜRLÜĞE GİRME

İşbu Anlaşmanın yürürlüğe girmesi onaylanmasına bağlıdır. Onay Belgeleri Ankara'da teati edilecektir. Bu anlaşma Onay Belgelerinin teatisinden itibaren 30 gün sonra yürürlüğe girecektir.

Madde 32

SONA ERME

İşbu anlaşma Âkit Taraflardan her birinin diplomatik yoldan yazılı fesih bildiriminde bulunduğu tarihten itibaren 6 ay süreyle yürürlükte kalacaktır. Aksi takdirde, İşbu anlaşma geçerliliğini koruyacaktır.

Türkçe, Kazakça, Rusça ve İngilizce dillerinde ikişer nüsha halinde ve bütün metinler aynı şekilde geçerli olmak üzere Almatı'da 13 Haziran 1995 tarihinde yapılmıştır. Uyuşmazlık halinde, İngilizce metin geçerli olacaktır.

Yukarıdaki hükümleri tasdiklen Âkit Tarafların tam yetkili temsilcileri İşbu Anlaşmayı imzalamışlardır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ADINA

Hikmet ÇETİN

Başbakan Yardımcısı

KAZAKİSTAN CUMHURİYETİ ADINA

İmangali TASMAGANBETOV

Başbakan Yardımcısı

BU KANUNA AİT TUTANAKLAR

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Cilt	Birleşim	Sayfa
5	48	13
19	52	614
31	123	136: 137, 148, 184: 189

I- Gerekçeli 204 S. Sayılı Basmayazı Türkiye Büyük Millet Meclisinin 123 üncü Birleşim tutanağına bağlıdır.

II- Bu Kanunu; Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tali Adalet, Esas Dışişleri Komisyonları görüşmüştür.

III- Esas No. : 1/369